

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
В. о. декана факультету
педагогіки і психології
Матвієнко О.В.

«_____» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

**ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ВАДАМИ
МОВЛЕННЯ**

освітнього рівня _____ бакалавр _____

галузі знань _____ 01 Освіта _____

спеціальності _____ 012 Дошкільна освіта _____

ОПП _____ «Дошкільна та інклюзивна освіта» _____

Київ 2019

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова від «05» «квітня» 2018 р., протокол № 12.

Розробники програми: Пінчук Ю. В., доцент, кандидат педагогічних наук;
Поворознюк С.І., доцент кафедри методик та технологій дошкільної освіти, кандидат філологічних наук.

Затверджено на засіданні кафедри методик та технологій дошкільної освіти

« 27 » серпня 2019 року, протокол № 1 .

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Луценко І. О.
(прізвище, ініціали)

I. Опис навчальної дисципліни

Шифр дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта (шифр, назва)	Кількість кредитів – 4 ЄКТС	Методи навчання
Спеціальність (код, назва) 012 Дошкільна освіта	Загальна кількість годин 285	<u>Лекції</u> (методи пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу). <u>Семінарські заняття з застосуванням роздаткового матеріалу</u> (дослідницький, дискусійні методи). Індивідуалізоване спілкування студента з викладачем через мультимедійні засоби. Використання мультимедійних освітніх технологій у процесі самонавчання (друковані, аудіо -, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж)
Освітній рівень (бакалавр)	Лекції:	
<u>бакалавр</u>	Семінарські (практичні) заняття:	
Статус дисципліни (Нормативна)	Лабораторні заняття:	
<u>нормативна</u>	Індивідуальна робота:	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 4 (2018)	Самостійна робота:	Форми поточного контролю
Семестр <u>VII-VIII</u> (денна та заочна форма)	Самостійна робота:	<u>Реферат, модульна контрольна робота, контрольне тестування</u>
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 3 год. - самостійна робота	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:	
Мова навчання– <u>українська</u>		Форма підсумкового контролю <u>Залік</u>
Передумови навчання <u>педагогіка, логопедія, логопсихологія, педагогічна взаємодія з сім'єю.</u>		

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» галузі знань 01 «Освіта», спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення закономірностей виховання дітей з вадами мовлення, а також опанування методиками спеціального дошкільного виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальний курс «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення» має тісні зв'язки з методологією педагогіки, психології, логопсихології, логопедії, педагогічної взаємодії з сім'єю.

II. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення» є формування систематизованих знань та умінь з методик спеціального дошкільного виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення» є такі:

- 1) забезпечення теоретичної і практичної підготовки майбутніх спеціалістів до роботи з дітьми раннього та дошкільного віку з вадами мовлення;
- 2) оволодіння студентами спеціальними методиками розумового, сенсорного, фізичного, трудового, морального, естетичного виховання дітей дошкільного віку з вадами мовлення;
- 3) засвоєння студентами знань щодо спеціальної методики підготовки до школи дітей з вадами мовлення;
- 4) формування в студентів професійного інтересу до роботи з дітьми дошкільного віку;
- 5) розкриття вирішальної ролі особистості педагога, його культурного рівня і професійних якостей у створенні в закладі дошкільної освіти умов для соціалізації дитини з вадами мовлення.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

№	Результати навчання	Компетентності
1.	РН-3. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами.	ФК-3. Здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості (Я дитини і його місце в довкіллі).
2.	РН-4. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей	ФК-4. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і

	дошкільного віку, способи їх використання у розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	взаємодії з однолітками і дорослими, навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної і української (державної) мов.
3.	РН-15. Вміння знаходити інформацію та самостійно аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини; визначати критерії і показники психічного й психофізичного розвитку дітей на різних етапах раннього та дошкільного віку; враховувати отримані дані при виборі методик і технологій навчання і виховання, визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку; розробляти ефективні індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього та дошкільного віку.	ФК-15. Здатність до вивчення індивідуальних особливостей, схильностей, інтересів дітей з особливими освітніми потребами.
4.	РН-18. Вміння впроваджувати перспективні розвивальні та інформаційно-комунікаційні технології виховання і навчання в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, передбачати їх освітній ефект та оцінювати досягнуту результативність; добирати оптимальні методи та ефективні форми і різноманітні засоби педагогічного впливу на дітей у процесі їхнього виховання, навчання і розвитку та в конкретних ситуаціях суб'єкт-суб'єктної взаємодії вихователя з дітьми.	ФК-18. Здатність до співпраці з фахівцями команди супроводу дітей з особливими освітніми потребами та їхніми батьками.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної програми відводиться 4 кредити ЄКТС 150 годин.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		Заочна форма	
	усього	у тому числі	усього	у тому числі

		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи теорії і методики дошкільного виховання дітей вадами мовлення												
Тема 1. Науково-методичні засади дошкільного виховання дітей з вадами мовлення як галузь наукового знання.	12	4	2			6	21	2	2			17
Тема 2. Система спеціального дошкільного виховання в Україні.	14	2	4	2		6						
Разом за змістовим модулем 1	26	6	6	2		12						
Змістовий модуль 2. Виховання та розвиток особистості дитини з порушеннями мовлення												
Тема 1. Взаємозв'язок у роботі співробітників спеціального дошкільного закладу для дітей з ТПМ.	14	4	4			6						
Тема 2. Організація корекційно-виховного процесу в спеціальному дошкільному закладі.	12	4	2			6	20	2				18
Тема 3. Принципи,	13	2	4	2		5	22	2	2			18

методи та зміст виховання дітей з ПМР.												
Разом за змістовим модулем 2	39	10	10	2		17	63	6	4			53
Змістовий модуль 3. Формування різних видів діяльності у дошкільників з вадами мовлення												
Тема 1. Методика розумового виховання дітей з порушеннями мовлення.	11	4	2			5	12	1	1			10
Тема 2. Методика сенсорного виховання дітей з порушеннями мовлення.	9	2	4			5	12	1	1			10
Тема 3. Методика фізичного виховання дітей з порушеннями мовлення.	10	2		4		4	12	1	1			10
Тема 4. Методика трудового виховання дітей з порушеннями мовлення.	12	2	4			6	12	1	1			10
Тема 5. Методика формування ігрової діяльності у дошкільників з вадами	12	2	4			6	12	1	1			10

мовлення.												
Разом за змістовим модулем 3	62	12	14	4		26						
Змістовий модуль 4. Підготовка дошкільників з вадами мовлення до навчання у школі												
Тема 1. Наступність у роботі дитячого садка і початкової школи з врахуванням положень Концепції «Нова українська школа».	15	2	2	2		10	12	1	1			10
Тема 2. Модель готовності дітей з вадами мовлення до школи.	14	4	2			7						
Разом за змістовим модулем 4	29	6	4	2		17	72	6	6			60
Усього годин	156	26	4	8		92	135	12	10			113

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	4.1. Назва розділів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	<u>Змістовий модуль I</u> ОСНОВИ ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ВАДАМИ МОВЛЕННЯ	26	6
1.1.	<i>Тема 1. Науково-методичні засади дошкільного</i>	12	4

	<p>виховання дітей з вадами мовлення як галузь наукового знання. Предмет і завдання курсу. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами. Дошкільники з вадами мовлення як суб'єкт корекційної освіти. Основні завдання корекційно-виховної роботи у спеціальних дошкільних закладах. Спеціальні педагогічні умови для виховання дітей-дошкільників з ТПМ. Мета і завдання виховання дітей-дошкільників з ТПМ. Типи дошкільних закладів в Україні. Завдання та склад ПМПК. Оформлення документації на дитину, яка направляється на ПМПК.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> Література: базова: 1, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 13. допоміжна: 2, 4, 9, 35, 43, 44, 64, 66. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>		
1.2.	<p>Тема 2. Система спеціального дошкільного виховання в Україні. Типи дошкільних закладів в Україні. Завдання та склад ПМПК. Оформлення документації на дитину, яка направляється на ПМПК. Комплектування груп у дошкільному закладі компенсуючого типу для дітей з ТПМ. Документація логопеда спеціального дитячого садка.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> Література: базова: 3, 5, 11, 12, 15. допоміжна: 13, 14, 15, 16, 17, 27, 64. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>	14	2
2.	<p align="center"><u>Змістовий модуль 2</u> ВИХОВАННЯ ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ</p>	39	10
2.1.	<p>Тема 1. Принципи, методи та зміст виховання дітей з ПМР. Загальні принципи дошкільного виховання. Спеціальні принципи дошкільного виховання дітей з порушеннями мовлення. Поняття про методи та прийоми виховання дітей з вадами мовлення. Практичні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення. Наочні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення. Словесні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення. Аналіз загальноосвітніх та спеціальних програм навчання та виховання дітей. Принципи побудови навчально-корекційних програм.</p>	14	4

	<p>Спеціальні програмові завдання. Особливості проходження програм загальноосвітнього спрямування дошкільниками з різними порушеннями мовлення.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <p>Література: базова: 3, 5, 11, 12, 15. допоміжна: 13, 14, 15, 16, 17, 27, 64. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>		
2.2.	<p>Тема 2. Організація корекційно-виховного процесу у спеціальному закладі дошкільної освіти. Організаційні форми освітнього процесу в спеціальних дошкільних закладах. Заняття як основна форма навчання та виховання дітей дошкільного віку. Його структура. Особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей з різними порушеннями.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <p>Література: базова: 3, 5, 11, 12, 15. допоміжна: 13, 14, 15, 16, 17, 27, 64. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>	12	4
2.3.	<p>Тема 3. Взаємозв'язок у роботі співробітників спеціального дошкільного закладу для дітей з ТПМ. Розподіл обов'язків між працівниками спеціального дошкільного закладу. Виконання завдань та основні напрямки корекційної роботи вихователя. Зміст професійної діяльності логопеда. Зміст професійної діяльності музичного керівника. Зміст професійної діяльності психолога та інших спеціалістів спеціальних ЗДО.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <p>Література: базова: 1, 2, 3. допоміжна: 24, 49, 54, 58, 60, 61, 64. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>	13	2
3.	<p align="center"><u>Змістовий модуль 3</u></p> <p align="center">ФОРМУВАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ З ВАДАМИ МОВЛЕННЯ</p>	62	12
	<p>Тема 1. Методика розумового виховання дітей з</p>	11	4

3.1.	<p>порушеннями мовлення. Поняття про розумовий розвиток і розумове виховання дитини-дошкільника з ПМР. Особливості пізнавальної діяльності у дітей з ТПМ. Показники розумового розвитку дитини. Зміст розумового виховання. Завдання розумового розвитку дитини. Засоби розумового виховання.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> Література: базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11. допоміжна: 1, 2, 3, 19, 25, 31, 64. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>		
3.2.	<p>Тема 2. Методика сенсорного виховання дітей з порушеннями мовлення. Поняття про сенсорний розвиток дитини, сенсорні еталони. Труднощі в оволодінні сенсорними функціями дітьми з вадами мовлення. Завдання, зміст та методи сенсорного виховання.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> Література: базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11. допоміжна: 6, 9, 11, 52. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>	9	2
3.3.	<p>Тема 3. Методика фізичного виховання дітей з порушеннями мовлення. Завдання з фізичного виховання: загальноосвітні та спеціальні. Особливості фізичного виховання дітей з порушеннями мовлення: <i>із заїканням, з моторною алалією, з дизартрією.</i> Завдання корекційної роботи з фізичного виховання з дітьми із дизартрією (ДЦП), ЗНМ. Організація фізичного виховання у спеціальному дитячому садку. Зміст фізичного виховання у спеціальному дошкільному закладі. Методичні рекомендації до проведення занять з фізкультури. Вимоги та структура заняття з фізкультури.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> Література: базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11. допоміжна: 7, 9, 11, 37, 40, 55, 81, 82. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>	10	2
3.4.	<p>Тема 4. Методика трудового виховання дітей з порушеннями мовлення. Особливості дитячої праці.</p>	12	2

	<p>Завдання трудового виховання. Види праці в дошкільному закладі. Форми організації праці. Корекційна спрямованість трудової діяльності в логопедичних групах.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <p>Література: базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11. допоміжна: 8, 9, 11. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>		
3.5.	<p>Тема 5. Методика формування ігрової діяльності у дошкільників з вадами мовлення. Особливості розвитку ігрової діяльності у дітей з мовленнєвими порушеннями. Розвиток предметно-ігрової діяльності. Навчання сюжетно-рольової гри. Методика організації дидактичної гри. Навчання рухливій грі.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <p>Література: базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11. допоміжна: 9, 11, 21, 28, 30. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>	12	2
4.	<p style="text-align: center;"><u>Змістовий модуль 4</u></p> <p style="text-align: center;">ПІДГОТОВКА ДОШКІЛЬНИКІВ З ВАДАМИ МОВЛЕННЯ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ</p>	29	6
4.1.	<p>Тема 1. Наступність у роботі дитячого садка і початкової школи з врахуванням положень Концепції «Нова українська школа». Сучасні підходи до проведення діагностики готовності дитини до шкільного навчання. Сутність понять «готовність до шкільного навчання», «мовленнєва готовність». Характеристика навчальної діяльності як провідного виду діяльності дітей шкільного віку.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <p>Література: базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11. допоміжна: 23, 24, 36, 74, 79. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>	15	2
4.2.	<p>Тема 2. Модель готовності дитини-дошкільника до школи: фізична, розумова, особистісна. Особливості фізичної, розумової і особистісної готовності дітей з</p>	14	4

<p>мовленнєвими порушеннями до навчання у школі. Превентивне навчання дошкільників з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i> Література: базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11. допоміжна: 23, 24, 36, 74, 79. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.</p>		
--	--	--

4.2. Плани семінарських, практичних і лабораторних занять

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1

Формування науково-методичних засад навчання і виховання дошкільників з вадами мовлення в Україні

1. Дошкільники з вадами мовлення як суб'єкт корекційної освіти.
2. Основні завдання корекційно-виховної роботи у спеціальних дошкільних закладах.
3. Спеціальні педагогічні умови для виховання дітей-дошкільників з ТПМ.
4. Мета і завдання виховання дітей-дошкільників з ТПМ.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 1, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 13.

допоміжна: 2, 4, 9, 35, 43, 44, 64, 66.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Семінарське заняття № 2-3

Система спеціального дошкільного виховання в Україні

1. Типи дошкільних закладів в Україні.
2. Завдання та склад ПМПК (ІРЦ). Оформлення документації на дитину, яка направляється на ПМПК (ІРЦ).
3. Комплектування груп у дошкільному закладі компенсуючого типу для дітей з ТПМ.
4. Документація логопеда спеціального дитячого садка.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 1, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 13.

допоміжна: 2, 4, 9, 35, 43, 44, 64, 66.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Практичне заняття № 1-2

Принципи, методи та зміст виховання дітей з ПМР

1. Загальні принципи дошкільного виховання. Спеціальні принципи дошкільного виховання дітей з порушеннями мовлення.
2. Поняття про методи та прийоми виховання дітей з вадами мовлення. Практичні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення. Наочні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення. Словесні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення.
3. Аналіз загальноосвітніх і спеціальних програм навчання та виховання дітей. Принципи побудови навчально-корекційних програм. Спеціальні програмові завдання. Особливості проходження програм загальноосвітнього спрямування дошкільниками з різними порушеннями мовлення.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 11, 12, 15.

допоміжна: 13, 14, 15, 16, 17, 27, 64.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Семінарське заняття № 4-5

Організація корекційно-виховного процесу у спеціальному закладі дошкільної освіти

1. Організаційні форми освітнього процесу в спеціальних закладах дошкільної освіти.
2. Заняття як основна форма навчання та виховання дітей дошкільного віку. Його структура.
3. Особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей з різними порушеннями.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 11, 12, 15.

допоміжна: 13, 14, 15, 16, 17, 27, 64.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Практичне заняття № 3

Взаємозв'язок у роботі співробітників спеціального закладу дошкільної освіти для дітей з ТПМ

1. Розподіл обов'язків між працівниками спеціального дошкільного закладу.
2. Виконання завдань та основні напрямки корекційної роботи вихователя.
3. Зміст професійної діяльності логопеда.
4. Зміст професійної діяльності музичного керівника.
5. Зміст професійної діяльності психолога та інших спеціалістів спеціальних ЗДО.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 1, 2, 3.

допоміжна: 24, 49, 54, 58, 60, 61, 64.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Практичне заняття № 4-5

Розумове виховання дошкільників з ПМР

1. Поняття про розумовий розвиток і розумове виховання дитини-дошкільника з ПМР.
2. Особливості пізнавальної діяльності у дітей з ТПМ. Показники розумового розвитку дитини.
3. Зміст розумового виховання. Завдання розумового розвитку дитини. Засоби розумового виховання.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11.

допоміжна: 1, 2, 3, 19, 25, 31, 64.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Семінарське заняття № 6

Сенсорне виховання дошкільників з ПМР

1. Поняття про сенсорний розвиток дитини, сенсорні еталони.
2. Труднощі в оволодінні сенсорними функціями дітьми з вадами мовлення.
3. Завдання, зміст та методи сенсорного виховання.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11.

допоміжна: 6, 9, 11, 52.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Практичне заняття № 6

Сенсорне виховання дошкільників з ПМР

4. Поняття про сенсорний розвиток дитини, сенсорні еталони.
5. Труднощі в оволодінні сенсорними функціями дітьми з вадами мовлення.
6. Завдання, зміст та методи сенсорного виховання.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11.

допоміжна: 6, 9, 11, 52.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Практичні заняття № 7-8

Методика трудового виховання дітей з порушеннями мовлення

1. Особливості дитячої праці. Завдання трудового виховання.
2. Види праці в закладі дошкільної освіти.
3. Форми організації праці.
4. Корекційна спрямованість трудової діяльності в логопедичних групах.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11.

допоміжна: 8, 9, 11.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Лабораторні заняття № 1-2

Методика фізичного виховання дітей з порушеннями мовлення

1. Завдання з фізичного виховання: загальноосвітні та спеціальні.
2. Особливості фізичного виховання дітей з порушеннями мовлення: *із заїканням, з моторною алалією, з дизартрією.*
3. Завдання корекційної роботи з фізичного виховання з дітьми із дизартрією (ДЦП), ЗНМ.
4. Організація фізичного виховання у спеціальному дитячому садку. Зміст фізичного виховання у спеціальному дошкільному закладі.
5. Методичні рекомендації до проведення занять з фізкультури. Вимоги та структура заняття з фізкультури.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11.

допоміжна: 7, 9, 11, 37, 40, 55, 81, 82.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Семінарські заняття № 7-8

Методика формування ігрової діяльності у дошкільників з вадами мовлення

1. Особливості розвитку ігрової діяльності у дітей з мовленнєвими порушеннями.
2. Розвиток предметно-ігрової діяльності.
3. Навчання сюжетно-рольової гри.
4. Методика організації дидактичної гри.
5. Навчання рухливій грі.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11.

допоміжна: 9, 11, 21, 28, 30.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Лабораторне заняття № 3

Методика формування ігрової діяльності у дошкільників з вадами мовлення

1. Особливості розвитку ігрової діяльності у дітей з мовленнєвими порушеннями.
2. Розвиток предметно-ігрової діяльності.
3. Навчання сюжетно-рольової гри.
4. Методика організації дидактичної гри.

5. Навчання рухливій грі.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11.

допоміжна: 9, 11, 21, 28, 30.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

Практичне заняття № 9

Наступність у роботі спеціального закладу дошкільної освіти та школи

1. Сучасні підходи до проведення діагностики готовності дитини до шкільного навчання.
2. Сутність понять «готовність до шкільного навчання» «мовленнєва готовність».
3. Характеристика навчальної діяльності як провідного виду діяльності дітей шкільного віку.
4. Підготовка дошкільника до шкільного навчання.

Лабораторні заняття № 4-5

Модель готовності дітей з вадами мовлення до школи

1. Модель готовності дитини-дошкільника до школи: фізична, розумова, особистісна.
2. Особливості фізичної, розумової і особистісної готовності дітей з мовленнєвими порушеннями до навчання у школі.
3. Превентивне навчання дошкільників з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Рекомендовані інформаційні джерела:

Література:

базова: 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11.

допоміжна: 23, 24, 36, 74, 79.

Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19.

1.3. Організація самостійної роботи студентів

Для самостійної роботи студентів пропонується підготовка рефератів із подальшим їх захистом.

Теми рефератів

1. Спеціальне дошкільне виховання в Україні.
2. Спеціальні педагогічні умови для виховання дітей-дошкільників з ТПМ.
3. Особистісно-орієнтований підхід у корекційній та лікувальній педагогіці.
4. Корекційно-виховний процес у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
5. Зміст виховання і навчання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.
6. Психотерапія в корекційній та лікувальній педагогіці.
7. Нетрадиційні методи та технології у вихованні дітей з ПМР (лялькотерапія, казкотерапія, театральна діяльність тощо).

8. Робота логопеда у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
9. Робота вихователя у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
10. Робота музичного керівника у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
11. Робота психолога у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
12. Зміст професійної діяльності керівника з фізичної культури у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
13. Організаційні форми освітнього процесу у спеціальних дошкільних закладах.
14. Інтегровані заняття в логопедичній групі.
15. Організація та планування логопедичних занять в групі для дітей із ЗНМ
16. Організація та планування логопедичних занять в групі для дітей з ФФНМ.
17. Взаємозв'язок у роботі працівників спеціального дошкільного закладу для дітей з ТПМ.
18. Спільна робота педагогічного колективу з батьками дітей, які виховуються у спеціальному дошкільному закладі для дітей з ТПМ.
19. Особливості виховання дітей з порушеннями мовлення в сім'ї.
20. Форми роботи з батьками дітей, що мають мовленнєві порушення.
21. Особливості психомоторного розвитку дітей-логопатів.
22. Лікувально-оздоровча робота в спеціальному дошкільному закладі.
23. Фізичне виховання дітей дошкільного віку із ЗНМ.
24. Фізичне виховання дітей дошкільного віку із заїканням.
25. Фізичне виховання дітей дошкільного віку із ДЦП.
26. Особливості сенсорного розвитку дітей з ПМР.
27. Сенсорне виховання дітей з вадами мовлення.
28. Особливості розумового розвитку дітей з вадами мовлення дошкільного віку.
29. Методика розумового виховання дітей з вадами мовлення дошкільного віку.
30. Розвиток ігрової діяльності у дітей дошкільного віку з ПМР.
31. Методика проведення ігор з правилами з дошкільниками у логопедичних групах.
32. Методика проведення творчих ігор з дітьми у логопедичних групах.
33. Розвиток мовлення в процесі трудової діяльності дітей із загальним недорозвиненням.
34. Розвиток мовлення в процесі трудової діяльності дітей із заїканням.
35. Трудове виховання у спеціальному дошкільному закладі як основа для корекційного розвитку дитини з мовленнєвими порушеннями.
36. Значення образотворчої діяльності для розвитку мовлення дітей з мовленнєвими вадами.
37. Розвиток мовлення на заняттях із зображувальної та конструктивної діяльності.
38. Роль конструктивної та образотворчої діяльності у розвитку мовлення дітей.
39. Індивідуальний підхід на заняттях з розвитку продуктивних видів діяльності.
40. Підготовка дошкільника з вадами мовлення до шкільного навчання.
41. Готовність дитини до школи: фізична, розумова, особистісна.
42. Особливості готовності шестирічної дитини до школи.

43. Мовленнєва готовність дітей з порушенням мовлення до школи.

Захист реферативного повідомлення відбувається з урахуванням таких основних критеріїв:

- 1) наявність правильно оформленої реферативної роботи (не менше 10 – 15 сторінок друкованого тексту);
- 2) усний виступ студента за темою реферату, який має презентувати результати реферативного дослідження (тривалість виступу \approx 3 – 4 хв.);
- 3) колективне обговорення виступу з визначенням позитивного та негативного у роботі, на основі якого й оцінюється реферат.

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Семинарські заняття передбачають усні відповіді студентів на поставлені питання, що стосуються найважливіших аспектів основних понять теорії та методики виховання дітей з вадами мовлення та педагогічних умов її впровадження в освітній процес ЗДО. На практичних заняттях пропонуються до виконання деякі форми творчої роботи: виконання логічних дій доведення та спростування, здійснення порівняльного аналізу, обговорення дискусійних питань, складання міні-глосарію з окремої теми та плану-конспекту заняття для дітей дошкільного тощо). В умовах дистанційного навчання освітній процес здійснюється у формі індивідуалізованого спілкування студента з викладачем через мультимедійні засоби, а також із використанням мультимедійних освітніх технологій у процесі самонавчання (друковані, аудіо-, відеоматеріали та навчальні матеріали, що надходять з комп'ютерних мереж).

При оцінюванні знань студентів застосовуються такі види контролю: поточний контроль (опитування, дискусії, заслуховування фіксованих виступів, обговорення рефератів з проблематики семінарських занять); рубіжний контроль (контрольна робота або тестування з окремих тем програми на завершення вивчення певного змістового модуля).

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Для підсумкового оцінювання знань студентів проводиться екзамен (у письмовій формі).

Питання для підготовки до заліку

1. Предмет і завдання курсу «Теорія і методика виховання дітей з вадами мовлення».
2. Дошкільники з вадами мовлення як суб'єкт корекційної освіти.
3. Основні завдання корекційно-виховної роботи у спеціальних дошкільних закладах.
4. Спеціальні педагогічні умови для виховання дітей-дошкільників з ТПМ.
5. Мета і завдання виховання дітей-дошкільників з ТПМ.
6. Типи дошкільних закладів в Україні.
7. Завдання та склад ПМПК.
8. Оформлення документації на дитину, яка направляється на ПМПК.

9. Комплектування груп у дошкільному закладі компенсуючого типу для дітей з ТПМ.
10. Документація логопеда спеціального дитячого садка.
11. Спеціальні принципи дошкільного виховання дітей з порушеннями мовлення.
12. Поняття про методи та прийоми виховання дітей з вадами мовлення.
13. Практичні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення.
14. Наочні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення.
15. Словесні методи та прийоми виховання дітей з порушеннями мовлення.

16. Принципи побудови навчально-корекційних програм.
17. Спеціальні програмові завдання.
18. Особливості проходження програм загальноосвітнього спрямування дошкільниками з різними порушеннями мовлення.
19. Організаційні форми навчально-виховного процесу у спеціальних дошкільних закладах.
20. Заняття як основна форма навчання та виховання дітей дошкільного віку. Його структура.
21. Особливості організації корекційно-виховної роботи у групах для дітей з різними порушеннями.
22. Розподіл обов'язків між працівниками спеціального закладу дошкільної освіти.
23. Виконання завдань та основні напрямки корекційної роботи вихователя.
24. Зміст професійної діяльності логопеда.
25. Зміст професійної діяльності музичного керівника.
26. Зміст професійної діяльності психолога та інших спеціалістів спеціальних ДНЗ.
27. Поняття про розумовий розвиток і розумове виховання дитини-дошкільника з ПМР.
28. Особливості пізнавальної діяльності у дітей з ТПМ.
29. Показники розумового розвитку дитини.
30. Зміст розумового виховання. Завдання розумового розвитку дитини.
31. Засоби розумового виховання.
32. Поняття про сенсорний розвиток дитини, сенсорні еталони.
33. Труднощі в оволодінні сенсорними функціями дітьми з вадами мовлення.
34. Завдання, зміст та методи сенсорного виховання.
35. Завдання з фізичного виховання: загальноосвітні та спеціальні.
36. Особливості фізичного виховання дітей з порушеннями мовлення: *із заїканням, з моторною алалією, з дизартрією.*
37. Завдання корекційної роботи з фізичного виховання з дітьми із дизартрією (ДЦП), ЗНМ.
38. Організація фізичного виховання у спеціальному дитячому садку.
39. Зміст фізичного виховання у спеціальному дошкільному закладі.
40. Методичні рекомендації до проведення занять з фізкультури.
41. Вимоги та структура заняття з фізкультури.
42. Особливості дитячої праці. Завдання трудового виховання.
43. Види праці в дошкільному закладі. Форми організації праці.
44. Корекційна спрямованість трудової діяльності в логопедичних групах.

45. Особливості розвитку ігрової діяльності у дітей з мовленнєвими порушеннями.
46. Розвиток предметно-ігрової діяльності.
47. Навчання сюжетно-рольової гри.
48. Методика організації дидактичної гри.
49. Навчання рухливій грі.
50. Значення образотворчої діяльності для розвитку мовлення. Особливості розвитку продуктивних видів діяльності у дошкільників з мовленнєвими порушеннями.
51. Зміст занять з конструктивної і зображувальної діяльності.
52. Методи і прийоми навчання образотворчій діяльності. Структура занять з образотворчої діяльності.
53. Індивідуальний підхід на заняттях з розвитку продуктивних видів діяльності.
54. Наступність у роботі дитячого садка і школи.
55. Сучасні підходи до проведення діагностики готовності дитини до шкільного навчання.
56. Сутність понять «готовність до шкільного навчання» «мовленнєва готовність».
57. Характеристика навчальної діяльності як провідного виду діяльності дітей шкільного віку. Підготовка дошкільника до шкільного навчання.
58. Модель готовності дитини-дошкільника до школи: фізична, розумова, особистісна.
59. Особливості фізичної, розумової і особистісної готовності дітей з мовленнєвими порушеннями до навчання у школі.
60. Превентивне навчання дошкільників з порушеннями мовленнєвого розвитку.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Контроль успішності студентів із урахуванням поточного і підсумкового оцінювання проводиться відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види і терміни контролю. **Підсумковий рейтинговий бал** складається з **суми семестрових рейтингових балів**.

Шкала оцінювання поточного контролю

1. Відповідь студента на семінарському занятті оцінюється:

0 балів – відповідь відсутня.

1 бал – відповідь частково правильна, але студент допускається значної кількості грубих помилок.

2 бали – відповідь студента частково правильна, але допускаються значні помилки.

3 бали – відповідь правильна, неповна, допускаються незначні помилки.

4 бали – відповідь правильна, неповна, студент не допускається помилок.

5 балів – відповідь правильна, повна, без помилок.

Критерії оцінювання індивідуального завдання (реферату)

0 - 2 бали – завдання виконане частково (тема розкрита не повністю, відсутня презентація, оформлення не відповідає вимогам).

3 - 4 бали – завдання виконане частково (тема розкрита повністю, відсутня презентація, оформлення не відповідає вимогам).

5 - 6 балів – завдання виконане частково (тема розкрита повністю, презентація частково супроводжує зміст доповіді, оформлення відповідає вимогам).

7 - 8 балів - завдання виконане частково (тема розкрита повністю, презентація повністю супроводжує зміст доповіді, оформлення відповідає вимогам).

9 - 10 балів - завдання виконане повністю (тема розкрита повністю, презентація повністю супроводжує зміст доповіді, оформлення відповідає вимогам).

Критерії оцінювання підсумкових (модульних) контрольних робіт

Протягом вивчення дисципліни проводиться дві модульних контрольних роботи. Перша модульна робота передбачає виконання студентом тестового завдання з відповідним розрахунком балів (за правильну відповідь на одне питання студент отримує 1 бал; всього в тесті 10 питань). Друга модульна робота складається з трьох завдань (два теоретичних та одне практичне). Перші два завдання оцінюються трьома балами, а за виконання третього практичного завдання студент отримує 4 бали; в підсумку всі бали додаються.

0 балів – завдання не виконане.

1 бал – завдання виконане з великою кількістю помилок.

2 бали – завдання виконане частково допускаються значні помилки.

3 бали – завдання виконане частково, допускаються незначні помилки.

4 бали - завдання виконане повністю, помилок немає, приклади не наведені.

5 балів - завдання виконане повністю, помилок немає, наведені приклади.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим	не зараховано з обов'язковим

		повторним вивченням дисципліни	повторним вивченням дисципліни
--	--	-----------------------------------	--------------------------------------

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
відмінно	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні та творчому використанні набутих знань та умінь, за виконання завдань у повному обсязі.
добре	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань; за виконання завдань у достатньому обсязі.
задовільно	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань.
незадовільно	ставиться студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмного матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

ВІІ. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні джерела

1. Диагностика нарушений речи у детей и организация логопедической работы в условиях дошкольного образовательного учреждения: сб. методических рекомендаций. – СПб., 2000.- 209с.
2. Комплексное сопровождение детей дошкольного возраста / [Шипицина Л.М., Хилько А.А., Галлямова Ю.С.та ін.] ; под науч. ред. проф. Л.М. Шипициной. – СПб.: Речь, 2003.- 240с.
3. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи / [под ред. Ю.Ф. Гаркуши].- М.,2001.
4. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика / Е. М. Мастюкова. – М.,1997.
5. Микляева Н.В. Дошкольная педагогика. Теоретико-методические основы коррекционной педагогики./ Н.В. Микляева, Ю.В.Микляева; под ред. Селиверстова. – М., 2008. – 263 с.
6. Миронова С.А. Развитие речи дошкольников на логопедических занятиях С. А. Миронова. - М.: ТЦ «Сфера», 2007. - 192 с.

7. Обучение и воспитание дошкольников с нарушениями речи / [ред. С. А. Миронова]. – М., 1987.
8. Основы логопедии с практикумом по произношению / М. Ф. Фомичёва, Т. В. Волосовец, Е.Н. Кутепова и др.; под ред. Т.В. Волосовец. – М.: Изд. центр «Академия», 2002.- 200 с.
9. Поваляева М. А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов / М. А. Поваляева. – Ростов-на-Дону, 2002.
10. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка / Т. І. Поніманська. - К., 2004. – 456с.
11. Рібцун Ю. В. Професійний довідник учителя-логопеда ДНЗ /Ю.В. Рібцун. – Х.: Вид.група «Основа», 2012.- 239с.
12. Специальная дошкольная педагогика: Учебное пособие / [Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др.]; Под ред. Е.А. Стребелевой.- М.: Академия, 2001.
13. Филичева Т.Б., Чевелёва Н.А. Логопедическая работа в специальном детском саду / Т. Б. Филичева, Н. А. Чевелёва. – М.,1987.

Додаткові джерела

1. Артемова Л.В. Колір, форма, величина, число / Л. В. Артемова. – К., 1997.
2. Богуш А.М. Речевая подготовка детей к школе / А. М. Богуш. – К., 1984.
3. Богуш А.М. Розвиток українського мовлення у дошкільників / А. М. Богуш. – К., Освіта, 1991.
4. Богуш А.М. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі / [А. М. Богуш, Н. П. Орланова, Н. І.Зеленко, В. К. Лихолєтова]; за ред. А.М. Богуш. – К., 1992.
5. Борисова З.Н. Виховання дошкільника в праці / З. Н. Борисова. – К., 1997.
6. Венгер Л.А. Воспитание сенсорной культуры ребёнка от рождения до 6 лет.: Кн. для воспитателя дет. сада / [Л. А. Венгер, Э. П. Пилюгина, Н. Б. Венгер]; под ред. Л.А. Венгера. – М.,1988.
7. Вильчковский Э.С. Физическая культура детей дошкольного возраста / Э.С. Вильчковский. – К.,1979.
8. Виховання дошкільника в праці / [З.Н. Борисова, Г.В.Беленька, М.А. Машовець та ін.]. -2 –ге вид. - К., 2002. – 112 с.
9. Волосовец Т. В. Организация педагогического процесса в дошкольном образовательном учреждении компенсирующего вида: практическое пособие для педагогов и воспитателей / Т. В. Волосовец, С. Н. Сазонова. - Москва : Владос, 2004. - 232 с.
10. Воспитание детей дошкольного возраста / [под ред. Л.Н.Проколиенко].- К., 1990.
11. Воспитание и обучение детей с расстройствами речи / [под ред. С.С. Ляпидевского, В.И. Селиверстова]. – М., 1968.
12. Впевнений старт. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку / [Андрієтті О. О., Голубович О. П., Дяченко Т. В., Ільченко Т. С. та ін.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.mon.gov.ua/images/files/doshkilna-crednya/doshkilna/progr_rozv/1.pdf
13. Гаркуша Ю.Ф. Специальные преобразования педагогического пространства как стратегия воспитания детей с нарушениями речи / Ю. Ф. Гаркуша // Ребёнок.

- Раннее выявление отклонений в развитии речи и их преодоление / [под ред. Ю.Ф. Гаркуши]. - М., Воронеж, 2001. – 256 с.
14. Дети с нарушениями речи. Технологии воспитания и обучения: Методическое пособие / [под ред. Ю.Ф. Гаркуши].- М., 2008.
15. Диагностика нарушений речи у детей и организация логопедической работы в условиях дошкольного образовательного учреждения: Сб. методических рекомендаций. – СПб., 2000. – 209 с.
16. Діти з особливими потребами: поради батькам / В.І. Бондар, В.І.Берзін, Л.В. Борщевська та ін.; за ред. В.І. Бондаря, В.В.Засенка. - К.,2004.
17. Докучаева Ю.П. Оптимизация педагогического процесса по преодолению недоразвития речи у детей дошкольного возраста // Ребёнок. Раннее выявление отклонений в развитии речи и их преодоление / [под ред. Ю.Ф. Гаркуши]. - М., Воронеж, 2001. - С. 239-247.
18. Игнатъева С.А. Логопедическая реабилитация детей с отклонениями в развитии / С. А. Игнатъева, Ю. А. Блинков. – М., 2004. – 304 с.
19. Интеллектуальное развитие и воспитание дошкольников /Л.Г. Нисканен, О.А. Шаграева, Е.В. Родина и др.; под ред. Л.Г. Нисканен. – М., 2002. – 208 с.
20. Капитовская О.А. Развитие диалогической речи у детей с речевыми нарушениями / Капитовская О. А., Плохотнюк М. Г. – СПб., 2005.
21. Каут Н. М. Ігрова діяльність у подоланні алалії в дітей дошкільного віку / Н. М. Каут. // Проблеми сучасної психології : зб. наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. - Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008 - Вип. 18. - 2012.- С .374-387.
22. Каше Г.А. Исправление недостатков речи у дошкольников / Г. А. Каше. - М., 1972.
23. Каше Г.А. Подготовка к школе детей с недостатками речи / Г. А. Каше. – М.,1985.
24. Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення [Текст] : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / В. А. Кисличенко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - К., 2011. - 20 с.
25. Кольцова М.М. Двигательная активность и развитие функций мозга ребенка/ М.М. Кольцова. – М.: Просвещение, 1973. – 168 с.
26. Кольцова М.М. Ребёнок учится говорить / М. М. Кольцова. – М.,1973.
27. Комплексное сопровождение детей дошкольного возраста / [Шипицина Л.М., Хилько А.А., Галлямова Ю.С.та ін.]; под науч. ред. проф. Л.М. Шипициной. – СПб.: Речь, 2003. – 240 с.
28. Кондукова С.В. Игры в системе дошкольного воспитания детей с ОНР/ С.В. Кондукова, Н.В. Базыма // Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. – 2013. – № 1-2. – С. 20-24.
29. Коррекционно-педагогическая работа в дошкольных учреждениях для детей с нарушениями речи / [под ред. Ю.Ф. Гаркуши].- М., 2001.
30. Котирло В. К. Гра, навчання та праця в житті дошкільника / В. К. Котирло. – К.,1968.
31. Крутій К. Л. Розвиваємо мовлення, інтелект і здібності / К. Л. Крутій. – Запоріжжя, 1999.

32. Кулачківська С.Є. Я – дошкільник / С.Є. Кулачківська, С. О. Ладивір. –К.,1996.
33. Левченко И.Ю. Технологии обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата: [учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. Заведений] [Электронный ресурс] / И.Ю. Левченко, О.Г. Приходько. – М.: Академия, 2001. — 192 с. – Режим доступа: http://pedlib.ru/Books/6/0011/index.shtml?from_page=65
34. Лохвицька Л. В. Валеологія в дошкільних закладах / Л. В. Лохвицька // Світло. Науково-освітнянський часопис. – №4. – 2002. – С.43-47.
35. Маевская С. И. Основные задачи воспитательной работы в специальных учреждениях для детей с нарушениями речи / С. И. Маевская // Расстройства речи у детей и подростков / [под ред. С.С. Ляпидевского]. – М.,1969. – 274 – 284 с.
36. Марченко І.С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників) / І. С. Марченко. – К., 2010. – 288с.
37. Марченко І. С. Напрямки формування рухової сфери у дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення / І. С. Марченко // Вісник : збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова: матеріали звітно-наукової конференції викладачів: До 170-річного ювілею. – Київ : НПУ, 2006. – Вип. 8. – С. 160-164.
38. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика / Е. М. Мастюкова. – М.,1997.
39. Мастюкова Е.М. Семейное воспитание детей с отклонениями в развитии / Е. М. Мастюкова, А. Г. Московкина. – М., 2004.
40. Мастюкова Е. М. Физическое воспитание детей с церебральным параличом: младен., ран. и дошк. возраст [Текст] / Е.М. Мастюкова. - М.: Просвещение, 1991. – 156 с.
41. Менджерицкая Д. В. Воспитателю о детской игре / Д. В. Менджерицкая. – М.,1982.
42. Методика выявления речевых нарушений у детей и диагностика их готовности к школьному обучению / Е.Ф. Соболевич, Л.Е. Андрусин, Л.И. Бартенева. - К.,1998.
43. Микляева Н.В. Дошкольная педагогика. Теоретико-методические основы коррекционной педагогики / Н.В. Микляева, Ю.В.Микляева; под ред. Селиверстова. – М., 2008. – 263 с.
44. Миронова С.А. Логопедическая работа в дошкольных учреждениях и группах для детей с нарушениями речи / С. А. Миронова. – М., 1993. - 136 с.
45. Миронова С.А. Развитие речи дошкольников на логопедических занятиях / С. А. Миронова. - М.: ТЦ «Сфера», 2007. – 192 с.
46. Негневицкая Е.И. Язык и дети / Е. И. Негневицкая, А. М. Шахнарович. – М., 1981.
47. Нищева Н.В. Система коррекционной работы в логопедической группе для детей с общим недоразвитием речи / Н. В. Нищева. – СПб.: ДЕТСТВО-ПРЕСС, 2001. - 352 с.
48. Обучение и воспитание дошкольников с нарушениями речи / [под. ред. С. А. Миронова]. – М., 1987.

49. Организация взаимодействие учителя-логопеда и семьи / [под. ред. Л. С. Вакуленко]. - СПб., 2011. – 160 с.
50. Основы логопедии с практикумом по произношению / М.Ф. Фомичёва, Т.В. Волосовец, Е.Н. Кутепова и др.; под ред. Т.В. Волосовец. – М. : Изд. центр «Академия», 2002. – 200 с.
51. Панько Е. Л. Психология деятельности воспитателя детского сада / Е. Л. Панько. — Минск, 1986.
52. Пилюгина Э.Г. Сенсорные способности малыша / Э. Г. Пилюгина. – М.,1996.
53. Пінчук Ю. В. Вплив продуктивних видів діяльності на розвиток дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення /Ю.В. Пінчук // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка і спеціальна психологія: зб. наук. праць. – Вип.23. – К.: НПУ, 2013.- С.184-187.
54. Пінчук Ю.В. Зміст та форми роботи з батьками дітей дошкільного віку, що мають вади мовлення /Ю.В. Пінчук // Педагогіка та методики: спеціальні: зб. наукових статей НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Випуск 2. – К., 2002. – 60-68с.
55. Пінчук Ю.В. Методичні засади фізичного виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення / Ю.В. Пінчук // Логопедія. – 2012. – № 2. – С.68-71.
56. Пінчук Ю.В. Організаційні засади логопедичної допомоги у мережі спеціальних дошкільних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення / Ю.В. Пінчук // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка і спеціальна психологія: зб. наук. праць. – Вип.29. – К.: НПУ, 2015. – С.72-78.
57. Пінчук Ю.В. Система фізичної реабілітації дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ / Ю.В. Пінчук, М.І. Породько // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка і спеціальна психологія: зб. наук. праць. – Вип.29. – К.: НПУ, 2015. – С.72-78.
58. Поваляева М.А. Взаимодействие специалистов при коррекции речи в условиях дошкольного учреждения / М. А. Поваляева // Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. – Ростов-на-Дону, 2002. – С. 3- 35.
59. Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов / М. А. Поваляева. – Ростов-на-Дону, 2002.
60. Поваляева М.А. Перспективный план работы с учётом преемственности работы логопеда, музыкального руководителя и воспитателя / М. А. Поваляева // Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. – Ростов-на-Дону, 2002. – Приложение 2.
61. Поваляева М.А. Работа с родителями при коррекции речи / М. А. Поваляева // Поваляева М.А. Коррекционная педагогика. Взаимодействие специалистов. – Ростов-на-Дону, 2002. – С. 276-279 с.
62. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Практикум / Т. І. Поніманська, І. М. Дичківська. – К., 2004. – 352с.
63. Програма виховання і навчання дітей з ФФНМ (проект) / Петренко С.М., Мілевська О.П., Лебедева Ю.І. - К.,1999.
64. Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : програмно-методичний комплекс / Ю. В. Рібцун. – К. : Кафедра, 2013. – 252 с.

65. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс/ Ю. В. Рібцун. – К. : Освіта України, 2011. – 292 с.
66. Рібцун Ю. В. Професійний довідник учителя-логопеда ДНЗ / Ю.В. Рібцун. – Х.: Основа, 2012. – 239 с.
67. Сазонова С. Н. Развитие речи дошкольников с ОНР / С. Н. Сазонова. – М., 2003.
68. Сакулина Н.П. Изобразительная деятельность в детском саду / Н.П.Сакулина, Т.С. Комарова. – М.,1982.
69. Соботович Е. Ф. Концепції стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення / Е. Ф. Соботович. // Дефектологія .- 2002.- № . С. 2-7.
70. Специальная дошкольная педагогика: учебное пособие / Е. А. Стребелева, А. Л. Венгер, Е. А. Екжанова и др.; под ред. Е. А. Стребелевой. – М.: Академия, 2001.
71. Степанова О.А. Организация логопедической работы в дошкольном образовательном учреждении / О. А. Степанова. – М., 2003. – 112с.
72. Тарасун В. В. Превентивне навчання дошкільників з порушеннями мовленнєвого розвитку / В.В. Тарасун. – К.: Правда Ярославичів,1998. – 255с.
73. Тищенко В. В. Підготовка дітей з порушеннями мовлення до школи / В. В. Тищенко // Підготовка до школи дітей з особливими потребами в умовах сім'ї: Поради батькам: Книга 2. – К.: Науковий світ, 2005. – С. 85-110.
74. Ткаченко Т.А. В первый класс – без дефектов речи: Методическое пособие / Т. А. Ткаченко. – СПб.,1999.
75. Ткаченко Т.А. Если дошкольник плохо говорит / Т. А. Ткаченко. – СПб., 2000.
76. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс / Л. І. Трофименко.- К.: Актуальна освіта, 2007. – 120 с.
77. Ушакова О.С. Развитие речи дошкольников / О. С. Ушакова . – М., 2001. – 240 с.
78. Филиппова С.О. Подготовка дошкольников к обучению письму / С. О. Филиппова. – СПб., 1999, 2004.
79. Филичева Т.Б. Логопедическая работа в специальном детском саду / Т.Б.Филичева, Н.А. Чевелёва. – М.,1987.
80. Частные методики адаптивной физической культуры / под общ. ред. проф. Л.В. Шапковой. – 2007. – 608 с.
81. Якубович М.А. Коррекция двигательных и речевых нарушений методами физического воспитания / М.А Якубович, О.В. Преснова. – М., 2006. – 287 с.

Інформаційні ресурси

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека імені В.І.Вернадського.
2. www.gntb.gov.ua - Державна науково-технічна бібліотека України.
3. www.elib.org.ua - Цифрова бібліотека України.
4. www.gnpbu.ru – Российская педагогическая библиотечка им.К.Д.Ушинского.
5. www.pedlib.ru – Електронна педагогічна бібліотека.
6. www.ikprao.ru - Офіц.сайт Інститута коррекційної педагогіки РАО.
7. www.specialneeds.ru/ - Дети с особенностями развития.
8. www.defectolog.ru/ - Дефектолог.ру.

Робоча програма переглянута та узгоджена на засіданні кафедри

«_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

Внесені зміни затверджую

Проректор з навчально-методичної роботи

_____ Р.М. Вернидуб

«_____» _____ 20__ р.